

UNIwersytet
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Finansowe aspekty funkcjonowania parków narodowych

Robert Pawlusiński

Instytut Geografii
i Gospodarki Przestrzennej
Uniwersytet Jagielloński

WYŻSZA SZKOŁA
TURYSTYKI I EKOLOGII

instytut doradztwa

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

Problem badawczy

**Relacje pomiędzy parkiem narodowym jako podmiotem instytucjonalnym
a otoczeniem społeczno-gospodarczym (ZAKORZENIENIE)**

Cel pracy

**Zidentyfikowanie wartości strumienia finansowego skierowanego
do lokalnego układu społeczno-gospodarczego,
związanego z funkcjonowaniem parków narodowych
i jego wpływu na lokalną gospodarkę**

WYŻSZA SZKOŁA
TURYSTYKI I EKOLOGII

instytut doradztwa

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

Funkcja ekonomiczna parku narodowego

(bezpośrednie i pośrednie relacje z lokalnym systemem społeczno-gospodarczym generujące wartość w sensie ekonomicznym)

Relacje bezpośrednie

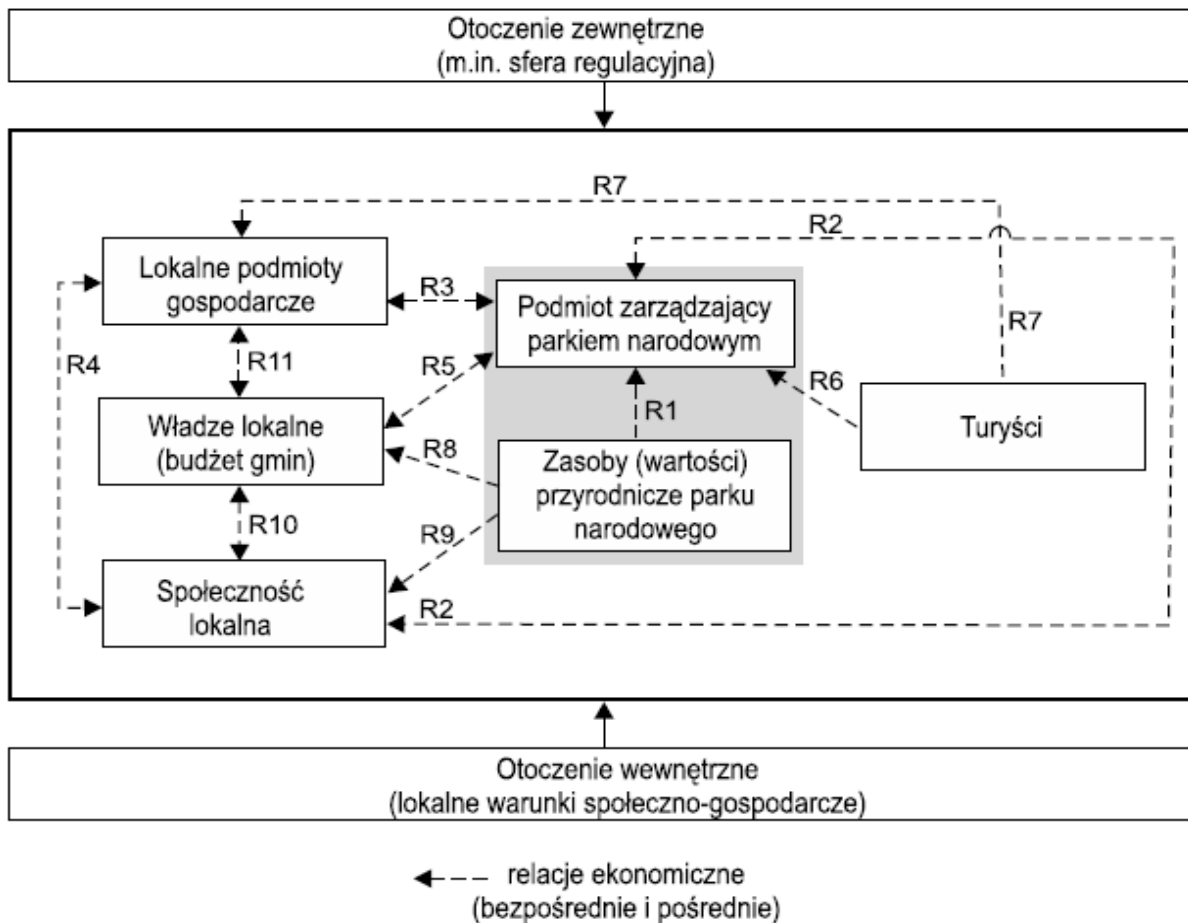
- miejsca pracy w parku dla lokalnej społeczności
- zakupy przez park towarów i usług u lokalnych dostawców
- oferowanie przez park towarów i usług stanowiących podstawę rozwoju innych typów lokalnej działalności gospodarczej
- podatki wpłacane do budżetów gmin

Relacje pośrednie (sąsiedztwa)

- wzrost popytu na nieruchomości w otoczeniu parku
- rozwój działalności rolniczej, etykietowanej jako „produkcja ekologicznie czysta”
- pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych przez lokalne podmioty

Relacje związane z turystyką (bezpośrednie i pośrednie)

Rozwój funkcji turystycznej (w tym edukacyjnej) parku, który odbywa się w powiązaniu z lokalnym sektorem gospodarczym i polega na świadczeniu dla przyjezdnych usług noclegowych, gastronomicznych i innych

Ryc. 3. Model lokalnego systemu ekonomicznego parku narodowego

WYŻSZA SZKOŁA
TURYSTYKI I EKOLOGII

instytut doradztwa

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

Zestawienie wydatków i wpływów finansowych (2010-2014)

Wydatki z BgPN trafiające do regionu [tys. zł]	Obszar oddziaływania	Wpływy do BgPN z regionu [tys. zł]
17 987	Gminy parkowe	9 040
5 400	Powiaty	6 354
17 471	Pozostałe	28 361

Materiały źródłowe

- 138 sprawozdań finansowych parków narodowych w Polsce za lata 2012-2017
- Bank Danych Lokalnych GUS (dane na temat 116 gmin parkowych)
- Sprawozdania Lasów Państwowych (Fundusz Leśny)

WYŻSZA SZKOŁA
TURYSTYKI I EKOLOGII

instytut doradztwa

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

Pojęcia podstawowe

-) Wpływy do budżetu parku

-) Wydatki z budżetu parku

14/111

WIGIERSKI PARK NARODOWY

Część A Plan finansowy i wykonanie w układzie memoriałowym

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2015		
		plan według	plan po zmianach	wykonanie
		ustawy budżetowej		
w tysiącach złotych				
1	2	3	4	5
I	STAN NA POCZĄTEK ROKU:	x	x	x
1	Środki obrotowe, w tym:	1 339	1 817	1 817
1.1	Środki pieniężne	947	1 424	1 424
1.2	Należności w tym:	220	241	241
1.2.1	z tytułu udzielonych pożyczek			
1.2.2	od jednostek sektora finansów publicznych			
1.3	Zapasy	40	60	60
2	Zobowiązania, w tym:	850	915	915
2.1	z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów	230	0	0
2.2	wymagalne			
II	PRZYCHODY OGÓŁEM	25 402	26 250	25 518
1	Przychody z prowadzonej działalności, z tego:	2 940	2 930	2 930
	Przychody, o których mowa w art. 8h ust. 1 pkt 4-14 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	2 940	2 930	2 930
1.1	Pozostałe			
1.2	Pozostałe			
2	Dotacje z budżetu, w tym:	4 459	4 807	4 794
2.1	- podmiotowa			
3	Środki otrzymane z Unii Europejskiej	758	758	753
4	Środki od innych jednostek sektora finansów publicznych, z tego od:	1 385	469	383
4.1	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	1 115	309	252
4.2	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	115	25	25
4.3	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	65	65	38
4.4	Uczelnie publiczne	90	70	70
5	Pozostałe przychody, w tym:	15 860	17 286	18 658
5.1	Odsetki (np. z tytułu udzielonych pożyczek)			
5.2	Przychody odpowiadające równowartości odpisów amortyzacyjnych	14 700	15 690	15 347

Wpływy finansowe do PN (w mln złotych)

O – ogółem, W – wpływy własne

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	SUMA
O	217,9	259,1	281,1	296,8	299,8	317,9	1.672,6
W	75,6	77,1	91,9	96,4	100,9	104,7	546,5
	34,7%	29,8%	32,7%	32,5%	33,7%	32,9%	32,7%

2012 – 2017

- Wzrost wpływów do parków narodowych – o 47%
- Wzrost dochodów budżetowych gmin parkowych – o 44,8%

WYŻSZA SZKOŁA
TURYSTYKI I EKOLOGII

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

Średnioroczne wpływy ogółem do PN – 278,8 mln złotych

6% dochodów
gmin parkowych w Polsce

Gminy biebzańskie – 280,4 mln zł
Gminy gorczańskie – 235,3 mln zł
Gminy tatrzańskie – 233,0 mln zł

Średnioroczne wpływy do 1 parku narodowego – 12,1 mln złotych

WYŻSZA SZKOŁA
TURYSTYKI I EKOLOGII

instytut doradztwa

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

Budżet PN – wielkość wpływów (za 6 lat)

Powyżej 100 mln złotych	od 50 do 100 mln zł	Poniżej 50 mln złotych
Tatrzański – 224,8	Wigierski – 94,8	Gorczański – 48,0
Kampinoski – 179,4	Karkonoski – 89,4	Poleski – 45,0
Biebrzański – 110,2	Słowiński – 84,1	Świętokrzyski – 37,8
	Bieszczadzki – 83,2	Pieniński – 37,5
	Białowieski – 79,3	Ojcowski – 31,9
	Gór Stołowych – 74,6	Borów Tuch. – 27,0
	Roztoczański – 69,4	Narwiański – 23,9
	Babiogórski – 59,7	
	Wielkopolski – 59,6	
	Magurski – 55,6	
	Woliński – 53,5	
	Drawieński – 50,0	

WYŻSZA SZKOŁA
TURYSTYKI I EKOLOGII

instytut doradztwa

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

Budżet PN a budżet gmin parkowych

UNIWERSYTET
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Udział w budżecie gmin parkowych	Liczba PN	Parki narodowe
Powyżej 10%	5	Bieszczadzki (51%), Białowieski (49%), Wigierski (24%), Tatrzański (16%), Gór Stołowych (12%)
5-10%	9	Roztoczański, Słowiński, Poleski - po 9%, Babiogórski, Kampinoski - po 8%, Biebrzański, Drawieński - po 7 %, Pieniński (6%), Magurski (5%),
Poniżej 5 %	9	Ujście Warty (4,5%), Ojcowski (3,9%), Borów Tucholskich (3,5%), Gorczański (3,4%), Świętokrzyski (3,1%), Karkonoski (2,8%), Wielkopolski (2,7%), Woliński (2,5%), Narwiański (2,1%),

WYŻSZA SZKOŁA
TURYSTYKI I EKOLOGII

instytut doradztwa

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

Udział wpływów własnych w budżetach parków narodowych

< 2 mln złotych	5 PN Borów Tucholskich, Narwiański, Świętokrzyski, Gorczański, Poleski
2-4 mln złotych	9 PN Ojcowski, Magurski, Pieniński, Ujście Warty, Drawieński, Białowieski, Wigierski, Woliński, Bieszczadzki,
> 4 mln złotych	9 PN Tatrzański, Słowiński, Karkonoski, Biebrzański, Babiogórski, Gór Stołowych, Kampinoski, Roztoczański, Wielkopolski

WYŻSZA SZKOŁA
TURYSTYKI I EKOLOGII

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

Siła ekonomicznego wpływu parku narodowego na lokalną gospodarkę

Założenia metodyczne

- **Wskaźnik akumulacji środków z wydatków PN na zakup towarów i usług w lokalnej gospodarce – 35% (w ujęciu brutto)**
- **Wskaźnik akumulacji środków na wynagrodzenia pracowników PN – 70% kosztów wynagrodzeń (w ujęciu brutto)**
- **Przeciętny koszt wytworzenia dodatkowego miejsca pracy w gospodarce narodowej (GUS) – 5122 zł/ miesiąc**

WYŻSZA SZKOŁA
TURYSTYKI I EKOLOGII

instytut doradztwa

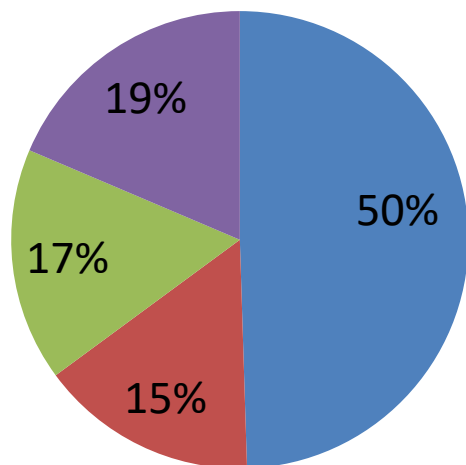
Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

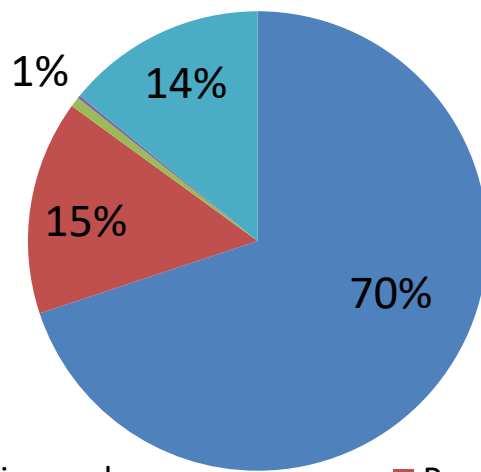
DIALOG

Rozkład przestrzenny wydatków BgPN w latach 2010-2014

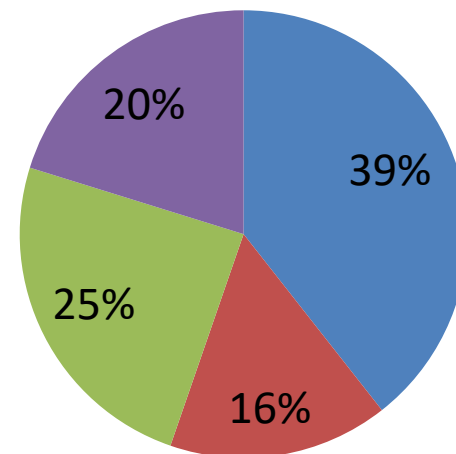
Wydatki ogółem

Wynagrodzenia

Towary i usługi

■ Gminy parkowe
■ Małopolska
■ Powiaty
■ Polska
■ Narzuty na wynagrodzenia

Obszar oddziaływania	2010		2011		2012		2013		2014		Razem 2010-2014	
	[tys. zł]	[%]	[tys. zł]	[%]	[tys. zł]	[%]	[tys. zł]	[%]	[tys. zł]	[%]	[tys. zł]	[%]
Gminy parkowe	4 447,5	62,5	3 076,3	46,0	3 127,0	45,4	3 611,0	38,0	5 969,6	56,0	20 231,4	49,5
Powiaty	644,7	9,0	510,9	7,7	758,0	11,0	2 496,0	26,3	1 893,3	17,8	6 302,9	15,4
Małopolska	972,4	13,7	1 643,5	24,6	1 691,6	24,5	1 062,4	11,2	1 360,2	12,8	6 730,1	16,5
Polska	1 052,4	14,8	1 453,1	21,7	1 318,4	19,1	2 333,0	24,5	1 427,5	13,4	7 584,0	18,6
Razem (1-4)	7 117,0	100	6 683,8	100	6 895,0	100	9 502,4	100	10 650,6	100	40 848,8	100
Strona północna	2 410,7	33,9	2 415,3	36,1	3 000,7	43,5	2 442,7	25,7	2 744,7	25,8	13 014,1	31,9
Strona południowa	2 681,5	37,7	1 171,9	17,5	884,4	12,8	3 664,3	38,6	5 118,2	48,1	13 520,3	33,1
Koszty niepowiązane obszarowo	225,1	-	77,8	-	88,2	-	114,9	-	140,4	-	646,4	-

Sumaryczne wydatki parków narodowych

w mln złotych

Ogółem	W tym na inwestycje	Udział wydatków inwestycyjnych [%]
1.503, 4	366,6	24,4%

WYŻSZA SZKOŁA
TURYSTYKI I EKOLOGII

instytut doradztwa

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

Sumaryczne wydatki PN zakumulowane na poziomie gmin parkowych [w mln zł]

Ogółem	Towary i usługi	Wynagro- dzenia	Podatki lokalne
505,4	269,9	208,8	26,7

Liczba potencjalnych miejsc pracy wygenerowana
w ramach efektów zaopatrzeniowych

- średniorocznie – 732 miejsca pracy

WYŻSZA SZKOŁA
TURYSTYKI I EKOLOGII

instytut doradztwa

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

UNIwersytet
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Finansowe aspekty funkcjonowania parków narodowych

Robert Pawlusiński - robert.pawlusinski@uj.edu.pl

Dziękuję za uwagę

WYŻSZA SZKOŁA
TURYSTYKI I EKOLOGII

instytut doradztwa

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

PROJEKT: *MODEL DZIAŁALNOŚCI PARKÓW NARODOWYCH W SZERSZYM OTOCZENIU SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM*